

Stockholm den 3 maj 2021

Yttrande till Promemoria Fortsatt behov av spelansvarsåtgärder med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19 (Fi2021/01546)

ComeOn Sweden Ltd/ComeOn Group har genom remiss beretts tillfälle att avge yttrande över förslaget om förlängd giltighetstid av förordningen om tillfälliga spelansvarsåtgärder i syfte att stärka skyddet för spelarna och motverka förekomsten av problemspelande ("Förordningen").

Undertecknad har tidigare inkommit med remissvar på promemorian Stärkt spelarskydd till följd av spridningen av sjukdomen covid-19, daterad 20 april 2020, yttrande över det reviderade förslaget om stärkt spelarskydd till följd av spridningen av sjukdomen covid-19, daterat 5 juni 2020 samt på statssekreterare Alejandro Firpos anmodan inkommit med Förslag på åtgärder med anledning av Covid-19.

ComeOn Group ("Koncernen") är en internationell onlinespelsoperatör som opererar ett stort antal varumärken på ett flertal olika marknader. Koncernen har licenser i bland annat Sverige, Danmark, Tyskland (Schleswig-Holstein), Polen och på Malta. I Sverige bedriver Koncernen sin verksamhet via ett flertal varumärken med svensk spellicens utfärdad av Spelinspektionen både för vadhållning och kommersiellt onlinespel, dessa varumärken inkluderar Snabbare, ComeOn, Hajper, Casinostugan och Mobilautomaten. Koncernen är en av de största privata aktörerna på den svenska spelmarknaden och sysselsätter drygt 500 medarbetare, varav ett hundratal arbetar i Sverige.

1. Sammanfattning av ståndpunkt

Koncernen avstyrker förslaget i sin helhet. Koncernen har vidare inte ändrat sin inställning i något avseende och vidhåller de synpunkter och ställningstaganden som kommunicerats i de föregående remissvaren med nedan tillägg och förtydliganden. Detta remissvar ska ses som ett komplement till de tidigare remissvaren samt sedan tidigare inskickade förslag på åtgärder.

2. Den faktiska situationen på den svenska spelmarknaden

Den tillfälliga förordningen avseende förstärkta spelansvarsåtgärder med anledning av spridningen av sjukdomen Covid-19 trädde ikraft den 2 juli 2020. Anledningen till att regeringen valde att besluta om förordningen var en risk för ökning av spelproblem, framförallt på onlinecasino, till följd av ökad social isolering och ekonomisk utsatthet i samhället. De förstärkta spelansvarsåtgärderna består av (1) en obligatorisk insättningsgräns motsvarande 5000 sek i veckan per licensierad operatör vid tillhandahållande av onlinecasino, en obligatorisk tidsgräns per dag, vecka och månad samt att bonus får uppgå till högst 100 sek för varje ny spelare.

Regeringen gav Folkhälsomyndigheten i uppdrag att under hösten 2020 göra en fördjupad analys av utvecklingen av spelproblem kopplade till spridningen av sjukdomen Covid-19 (S2020/05018). Folkhälsomyndigheten redovisade sitt uppdrag den 28 februari 2021. I rapporten konstateras att omsättningen på spelmarknaden varit oförändrad under pandemin. Färre individer spelar i förhållande till den totala befolkningen och andelen problemspelare uppges vara näst intill oförändrad eller med en viss ökning. Ökningen uppges framförallt ha skett i gruppen som redan hade ett spelproblem samt bland arbetslösa. Folkhälsomyndighetens slutsats är att åtgärder behövs för att minska problemspelet i grupper med risker kopplat till både spel om pengar och livsvillkor.

Statistik från stödlinjen visar att kontakten med konsumenter som upplever spelproblem var lägre under hela första delen av 2020 jämfört med samma period föregående år. Från sommaren har kontakterna ökat, de är dock fortsatt lägre över tid jämfört med samma period föregående år. Statistiken från det centrala självavstängningsregistret visar samma trend. Antalet personer som stängt av sig själva har ökat sedan sommaren 2020 och efter att de tillfälliga spelansvarsåtgärderna trädde ikraft i Sverige.

Förordningen har inneburit att ett större antal spelare än tidigare söker sig utanför den svenska spelmarknaden, vilket även det innebär ett sämre konsumentskydd samt direkt motverkar kanaliseringmålen motsvarande 90% av den reglerade marknaden.

Spelinspektionen får kvartalsvis statistik från H2GC. Siffrorna visar att omsättningen hos olicensierade operatörer ökat med nästan 25% sedan den tillfälliga förordningen trädde ikraft, ökningen har framförallt varit på onlinecasino. Idag sker nästan 20% av svenska konsumenters spelande på onlinecasino och vadhållning utanför det svenska licenssystemet.

I konsekvensanalysen konstateras att det vid införandet av den tillfälliga förordningen bedömdes att det fanns en viss risk för att spelet på den olicensierade marknaden skulle öka men att statistik från

Spelinspektionen visar att svenska konsumenters omsättning på den svensk-licensierade marknaden uppgick till 84-86% för 2020. Koncernen noterar dock att regeringen aktivt undviker att återge statistiken per produkt, vilken visar att omsättningen på onlinecasino drastiskt sjunkit sedan den tillfälliga förordningen trädde ikraft.

Det ska här också noteras att Promemorian valt att inte uppmärksamma resultaten i statskontorets, regeringens egen expertmyndighet, rapport Utvärdering av omregleringen av spelmarknaden – Delrapport 4: Andra året med den nya spelregleringen. Av rapporten framgår att så mycket som 25% av omsättningen på onlinecasino idag sker utanför den svenska, reglerade spelmarknaden. Koncernen noterar också att regeringen undviker att nämna Statskontorets konstaterande att kanaliseringen är under förväntan. Regeringen nöjer sig med att konstatera att omsättningen inom den svenska spelregleringen är näst intill oförändrad 2020 (i verkligheten en viss minskning). Men som Statskontoret påtalar har omsättningen under 2020 från svenskarnas spelande hos företag utan svensk licens ökat, från omkring 2 miljarder till omkring 2,6 miljarder. Alltså en ökning med 600 miljoner kronor på den olicensierade marknaden, vilket också talar för att de tillfälliga åtgärderna inte får avsedd effekt. Samtliga indikationer talar för att de spelansvarsåtgärder som regeringen infört inte är effektiva och försvårar bolagens möjlighet att uppfylla omsorgsplikten på ett adekvat sätt.

3. De utökade spelansvarsåtgärderna har inte avsedd effekt

Många spelbolag och andra intressenter på spelmarknaden framförde i sina remissvar kritik mot förslaget om tillfälliga spelansvarsåtgärder, framförallt då förslagen inte hindrar konsumenterna från att spela för mer pengar utan snarare gör konsumenterna rörligare mellan olika spelbolag vilket innebär en svårighet för bolagen att uppfylla sin omsorgsplikt.

Som beskrivits ovan talar flertalet indikationer snarare för att restriktionerna fått direkt motsatt effekt än vad som var avsikten och att de mest sårbara spelarna inte längre åtnjuter det konsumentskydd som återfinns inom den reglerade marknaden.

Den svenska spelregleringen trädde ikraft den 1 januari 2019. I förarbetena föreslogs att det skulle vara obligatoriskt för spelaren att sätta gränser för hur stora insättningar denne vill göra per dag, vecka och månad. Spelaren skulle själv bestämma hur mycket han eller hon ska kunna sätta in på sitt spelkonto hos licenshavaren för att på så vis minska risken för att spela för mer än vad spelaren tänkt från början. Vidare föreslogs att spelaren skulle erbjudas att sätta en tidsgräns för sin inloggningstid. Spelaren skulle själv bestämma hur mycket tid denne vill lägga ner på sitt spelande för att på så vis kunna minska risken för att spela mer än vad denne tänkt sig från början. Regeringen delade utredningens bedömning i denna del. Bland annat framhölls i propositionen att spelaren skulle kunna sätta gränser för hur stor insättning denna ville göra per dag, vecka och månad, och på så vis minska

spelaren risken för att spela mer än vad som var tänkt från början. Vidare framhölls att spelaren bör få möjlighet att sätta tidsgränser för sitt spelande och det bedömdes inte finnas tillräckliga skäl att föreslå några generella, obligatoriska tidsgränser.

När konsumenterna sprider ut sitt spelande över ett större antal licenshavare får de inte bara själva sämre översikt över sitt eget spelande, utan bolagens möjlighet att uppfylla omsorgsplikten begränsas. Det blir svårare att upptäcka tecken i tid och det blir svårare att få en korrekt bild av en kunds spelmönster eftersom risken systematiskt underestimeras och bolagen endast har tillgång till kundens engagemang hos dem. Detta begränsar i sin tur möjligheterna för bolagen att interagera med kunderna för att motverka en negativ spelutveckling på ett sätt som känns relevant och meningsfullt för kunden. Istället lämnas många sårbara individer utan det skyddsnät som omsorgsplikten är tänkt att ge, då kunderna jagar fler casinon att sprida spelandet över när de uppnått de obligatoriska gränserna.

När konsumenterna sprider ut sitt spelande så minskar också möjligheterna för relationsbyggande och kundkännedom, vilket är viktigt för att skapa tillit och ha möjlighet att nå ut med kontakterna inom ramen för omsorgsplikten på ett sätt där budskapet verkligen når fram och bolagen i rätt skede har möjlighet att identifiera dessa kunder.

Regeringen har haft sedan juli 2020 på sig att följa upp effekterna av förordningen. Det vill säga på vilket sätt de vidtagna spelansvarsåtgärderna bidrar till en minskning av problemspelet i Sverige. Någon sådan uppföljning har dock inte skett och det finns därmed inget underlag som kan påvisa nytta av de tillfälliga spelansvarsåtgärderna samt på vilket sätt dessa har förbättrat konsumentskyddet. I det närmaste har redovisade undersökningar konstaterat att de tillfälliga förordningarna eventuellt ger ett visst signalvärde. Eftersom det finns indikationer på att åtgärderna inte bara saknar verkan, utan dessutom har direkt motsatt effekt för just de individerna de är tänkte att skydda borde rimligtvis en sådan uppföljning ha skett. Resultatet att de mest sårbara konsumenterna nu har ett försvagat skyddsnät är inte bara skadligt för individerna utan kan på sikt också riskera hela licenssystemets trovärdighet och integritet.

4. Alternativt förslag om effektiva spelansvarsåtgärder

Det nu aktuella förslaget står i strid med spellagens syfte, dels mot bakgrund av att det kommer att försvaga licenshavarnas möjlighet att uppfylla omsorgsplikten vilket i sin tur kommer att försvaga konsumentskyddet, det är också konstaterat att Förordningen leder till en kraftigt minskad kanalisering. En minskad kanalisering innebär också i sig ett urholkat konsumentskydd då de kunderna som spelar utanför det licensierade systemet inte åtnjuter samma skyddsmekanismer som de kunderna som spelar inom licenssystemet.

ComeOn Group har i ett brev till statssekreterare Alejandro Firpo den 20 maj 2020 inkommit med ett antal förslag på spelansvarsåtgärder för ett utökat konsumentskydd. Bland annat förslag om informationsinsatser riktade mot allmänheten, vilket nu har genomförts. ComeOn Group inkom också med förslag om att ett utökat ansvar avseende omsorgsplikten skulle åläggas licenshavarna, då forskning på spelansvarsområdet visar att påtvingade åtgärder sällan gynnar, och ofta har motsatt effekt på konsumenternas spelbeteende. Licenshavarna borde istället åläggas ett större ansvar att tillhandahålla en variation av spelansvarsverktyg som kan individanpassas för konsumenternas olika behov. Tyvärr har dessa förslag inte realiserats.

5. Avslutande kommentar avseende förlängningen till den 14 november 2021

Koncernen kan konstatera att den föreslagna förlängningen under alla omständigheter är på tok för långtgående och inte i linje med övriga tillfälliga förordningar till följd av spridningen av Covid-19. Bland annat kan konstateras att möjligheter för banker att ge bolånetagare amorteringslättnader på grund av särskilda skäl till följd av spridningen av Covid-19 upphör att gälla den 31 augusti 2021. Det ska noteras att den regleringen, i likhet med Förordningen, är tänkt att lätta samhällspåverkan med en potentiell nedgång av ekonomin samt ökad arbetslöshet snarare än den faktiska smittspridningen i samhället. Övriga tillfälliga förordningar kopplade till spridningen av sjukdomen Covid-19 förlängs med som mest ett par månader i taget för att ge regeringen möjlighet att parallellt följa smittspridningen i samhället. Att mot den bakgrunden föreslå en förlängning som ska vara giltig till november 2021, flera månader efter att majoriteten av befolkningen troligtvis är vaccinerad och flockimmunitet sedan länge kan antas ha uppnåtts, är orimlig. Det förefaller som att regeringen vill förlänga åtgärderna av andra skäl än de som anges.

Dag som ovan.

Ebba Ahlgren,

Head of Legal Cherry AB och styrelseledamot i Snabbare Ltd, Hajper Ltd, ComeOn Sweden Ltd, MOA Gaming Sweden Ltd och Casinostugan Ltd.